

14.02.2024

**СКРИНЬКА «ЦІКАВИХ ДУМОК»:
ПРОЄКТ ЯК ОДИН ІЗ ШЛЯХІВ РЕАЛІЗАЦІЇ
КОМПЕТЕНТНІСНОГО ПІДХОДУ**

**Проект як один із шляхів реалізації
компетентнісного підходу**

Клименко О.В. - вимога суспільства – підготувати його громадян до сучасних умов життя. Освіта повинна створювати умови для формування особистості, розвивати необхідні особистісні якості та компетенції, результати якого мають бути виражені не тільки в предметному форматі, але і мати характер універсальних умінь, що забезпечують загальнокультурну спрямованість, універсальність, диференціацію та інтеграцію знань і вмінь. Сучасні умови життя потребують, аби людина мислила і працювала творчо, а також уміла приймати нестандартні рішення. Саме цим зумовлена нині увага педагогів до інновацій. Сьогодні метод проектів вважається одним із найперспективніших методів навчання, адже він створює умови для творчої самореалізації тих, хто навчається, підвищує мотивацію до навчання і сприяє розвитку інтелектуальних здібностей, формує навички пошуково-дослідницької технології. Метод проектів набув поширення і популярності завдяки раціональному поєднанню теоретичних знань і можливостей їх практичного застосування для розв'язування конкретних проблем дійсності в спільній діяльності. «Все, що я пізнаю, я знаю, навіщо це мені потрібно, де і як я можу ці знання застосовувати» – основна теза сучасного розуміння методу проектів.

*Багатьом відома така притча:
«Звернувся до монаха бідняк:
«Дай мені риби! Я голодний».
Монах мовчки віддає йому вудку».*

Треба давати не скільки їжу, скільки засіб її добування.

Повчальний зміст зрозумілий: треба давати не стільки їжу, скільки засіб її добування.

Цей висновок стосується цілей та завдань, що стоять перед сучасною освітою в інформаційному суспільстві.

Сучасний світ складний. Дитині недостатньо дати лише знання. Важливіше навчити користуватися ними.

Знання та вміння, взаємопов'язані з ціннісними орієнтирами студента, формують його життєві компетентності, потрібні для успішної самореалізації у житті, навчанні та праці.

Сучасне суспільство вимагає виховання самостійних, ініціативних, відповідальних громадян, здатних ефективно взаємодіяти у виконанні соціальних, виробничих і економічних завдань.

Виконання цих завдань потребує розвитку особистісних якостей і творчих здібностей людини, умінь самостійно здобувати нові знання та розв'язувати проблеми, орієнтуватися в житті суспільства.

Саме ці пріоритети лежать в основі реформування сучасної фахової передвищої освіти, головне завдання якої — підготувати компетентну особистість, спроможну знаходити правильні рішення у конкретних навчальних, життєвих, а в майбутньому і професійних ситуаціях.

Тому актуальним завданням сучасних коледжів є реалізація компетентнісного підходу в навчанні, який передбачає спрямованість освітнього процесу на формування і розвиток ключових компетентцій особистості.

10 КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ :

- Спілкування державною мовами.
- Основні компетентності у природничих науках і технологіях.
- Інформаційно-цифрова компетентність передбачає впевнене, а водночас критичне застосування інформаційно- комунікаційних технологій (ІКТ) для створення, пошуку, обробки, обміну інформацією на роботі, в публічному просторі та приватному спілкуванні.
- Уміння вчитися впродовж життя.
- Спілкування іноземними мовами.
- Математична компетентність.
- Ініціативність і підприємливість.
- Обізнаність та самовираження у сфері культури.
- Екологічна грамотність і здоровий спосіб життя.
- Соціальна та громадянська компетентності.

Спільними для всіх компетентностей є такі вміння:

- уміння читати і розуміти прочитане;
- уміння висловлювати думку усно і письмово;
- критичне мислення;
- здатність логічно обґрунтовувати позицію;
- виявляти ініціативу;
- творити;
- уміння розв'язувати проблеми, оцінювати ризики та приймати рішення;
- уміння конструктивно керувати емоціями;
- застосовувати емоційний інтелект;
- здатність співпрацювати в команді.

Роль викладача в проектній діяльності

Студенти відрізняються один від одного не тільки різним рівнем підготовленості до засвоєння знань. Кожен із них володіє більш стійкими індивідуальними особливостями, які не можуть (та й не повинні) не враховуватися викладачем. Водночас ці індивідуальні особливості накладають свої вимоги на організацію навчального процесу.

Індивідуальні відмінності стосуються й пізнавальної сфери дітей: одні мають зоровий тип пам'яті, інші – слуховий чи зорово-руховий і т.д. У одних наочно-образне мислення, а в інших – абстрактно-логічне.

Це означає, що одним легше сприймати матеріал за допомогою зору, іншим – на слух; комусь потрібне конкретне уявлення матеріалу, іншим – схематичні дані тощо.

При цьому викладач виступає не як керівник, а як фасилітатор, тобто як людина, яка створює сприятливі умови для самостійного й осмисленого навчання, активізує та стимулює допитливість і пізнавальні мотиви студентів, організовує групову навчальну роботу, підтримує прояви оперативних тенденцій, надає студентам різносторонній навчальний матеріал.

Разом із тим викладач повинен урахувати суперечливий характер самої діяльності студента: суспільна за змістом, за формою реалізації вона індивідуальна (засвоєні знання і вміння є власністю окремого студента).

У цьому є небезпека егоїстичної спрямованості навчання, коли воно втрачає свій суспільний сенс. Для уникнення цієї небезпеки вчитель повинен знайти шляхи застосування знань і вмінь, отриманих учнями в навчальній діяльності, суспільно корисній праці, життєдіяльності колективів.

Роль викладача при виконанні проектів змінюється залежно від етапів роботи над проектом. Однак на всіх етапах педагог виступає як фасилітатор, тобто помічник, він не передає знання, а забезпечує діяльність студента, тобто:

Консультує. Моделюючи різні ситуації, трансформуючи освітнє середовище, учитель спонукає студентів до постановки запитань, роздумів, самостійної оцінки того чи іншого явища тощо. При реалізації проектів викладач – це консультант, який повинен утриматися від підказок, навіть коли бачить, що студенти «роблять щось не так».

Мотивує. Високий рівень мотивації – основа успішної роботи над проектом. Під час роботи викладача повинен дотримуватися принципів, які розкривають перед студентами ситуацію проектної діяльності як ситуацію вибору і свободи самовизначення.

Фасилітує. Допомога студентам у процесі роботи над проектом виражається не в передачі знань і вмінь, які можуть бути практично реалізовані у проектній діяльності, мінімальний їх набір студент повинен був засвоїти на заняттях, що передують роботі над проектом; інші необхідні відомості отримає, працюючи над збиранням інформації на різних етапах проекту. Викладач також не вказує в оціночній формі на недоліки або помилки в діях студента, на неспроможність проміжних результатів. Він провокує запитання, роздуми, самостійну оцінку діяльності, моделюючи різні ситуації.

Спостерігає. Спостереження, яке проводить керівник проекту, спрямоване на отримання ним інформації, що дозволить викладачу продуктивно працювати під час консультації, з одного боку, і ляже в основу його дій з оцінки рівня сформованості компетентностей студентів, з іншого.

Роль студентів у навчальному процесі принципово змінюється в роботі над проектом: вони є активними його учасниками, а не пасивними статистами.

Іншими словами, студент стає суб'єктом діяльності. При цьому студенти вільні у виборі способів і видів діяльності для досягнення поставленої мети. Їм ніхто не нав'язує, як і що робити.

Роль батьків у проектній діяльності

Існує думка, що не можна розвинути те, чого немає всередині, що не стало компонентом структури людської сутності. Іноді бажане можна сформулювати, тобто привнести ззовні. Суб'єктом цього привнесення може виступати не тільки сама людина, а й навколишнє середовище, найближче оточення.

Необхідною умовою для роботи над проектом, особливо в молодшому віці, є допомога з боку батьків, включеність батьків у роботу.

Сім'я багато в чому визначає коло інтересів і потреб, поглядів і ціннісних орієнтацій дитини. Сім'я ж створює й умови для розвитку дослідницької активності студента. Якщо батьки з самого початку будуть байдужі до проявів дослідницької активності дитини, природна цікавість, творче начало дитини буде згасати. Залучення батьків необхідне для встановлення взаємовідносин між дітьми та батьками, для налагодження плідних зв'язків між сім'єю і коледжем.

Покажемо це схематично:

Етапи роботи над проектом	Роль батьків на даному етапі
1. Висунення попередніх ідей та вибору кращої з них.	Допомогти дитині знайти якомога більше ідей; записати їх на аркуші паперу врозки, щоб не вилізти зі ідей порядком запису у стовпці. Нехай ці ідеї будуть найрізноманітнішими. Чим більше ідей, тим більшим буде вибір.
2. Вибір та формулювання теми проектною роботи.	Допомогти обрати найкращу ідею та обґрунтувати вибір.
3. Формулювання завдань проекту.	Може бути потрібною допомога у правильному формулюванні завдань.
4. Розробка плану та структури виконання проекту.	Допомогти спланувати роботу із урахуванням зайнятості дитини.
5. Обговорення можливих результатів.	Підібрати з дитиною можливі шляхи розв'язання кожної з проблем; розбити об'єм роботи на невеликі частини і визначити строки виконання кожної.
6. Складання програми виконання робіт.	Допомогти скоригувати план із урахуванням особистої зайнятості дитини і створити умови для виконання цього плану.
7. Вивчення необхідного матеріалу до теми проекту.	Переглянувши список літератури, батьки можуть порадити доповнити чи забрати джерела, які не повністю відповідають обраній темі. Дорослі супроводжують дитину до бібліотеки, музею, виставки, допомагають зорієнтуватися у книжкових магазинах та пошуку джерел додаткової інформації. Джерелами інформації можуть бути онтування, бесіда, інтерв'ю, спостереження, експеримент, а також періодичні видання, Інтернет.
8. Підготовка висновків за результатами роботи над проектом.	Готується звіт та публічна презентація.

Виконання проекту передбачає декілька послідовних етапів:

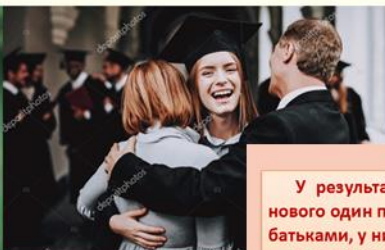
- вибір теми проекту;
- висунення попередніх ідей;
- вибір найкращої ідеї;
- планування проектною діяльності;
- оцінка та самооцінка проекту;
- презентація проекту.

На етапі підготовки висновків за результатами роботи над проектом дітям може знадобитися допомога у вигляді граматичного та стилістичного контролю.

За результатами виконання проекту готується звіт та публічна презентація. На цьому етапі батьки можуть допомогти провести останню перевірку перед презентацією, провести репетицію виступу, знати хвилювання перед виступом.

Таким чином, у ході роботи над проектом батьки:

- консультують;
- слідкують за виконанням плану;
- вирішують оперативні питання;
- допомагають з попередньою оцінкою проекту;
- беруть участь у підготовці презентації;
- забезпечують найбільш оптимальний режим роботи та відпочинку.

У результаті сумісної проектною діяльності діти дізнаються багато нового один про одного, поповнюють дефіцит спілкування з дорослими, батьками, у них формується значуще ставлення до поняття «сім'я».

Уся діяльність викладача має бути насичена турботою про створення сприятливого психологічного клімату на заняттях. Досягається це насамперед через поведінку самого викладача.

Метою діяльності викладача, крім виконання навчальних завдань, є зміцнення впевненості студентів, підтримка позитивної самооцінки та самоповаги. Тільки в такій атмосфері комфорту та взаємоповаги виникає ґрунт, на якому виростають нові ідеї, погляди, міркування. Тільки такий підхід дозволяє учасникам максимально розкрити свої можливості та ефективно працювати.

